Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier			
Bestuurdelijke reacties			
nr.	Adviesverzoek	Status	Motivering
HNK1	De uitdagingen als gevolg van klimaatverandering gaan ons allen aan, ze hebben impact op alle functies en daarmee op de gehele ruimtelijke ordening en inrichting. HHNK is als partner aangesloten bij het Ontwikkelperspectief omdat wij geloven in een integrale koers. Alleen vanuit integraliteit kunnen we gezamenlijk een stap zetten in de benodigde transitie naar een toekomstbestendig Noord-Holland Noord (NHN).		Daar zijn wij het mee eens. In het concept Ontwikkelperspectief is de integrale aanpak steviger uitgewerkt in Hoofdstuk 4. Bij gebiedsontwikkeling worden water en bodem vanzelfsprekend als randvoorwaarde benoemd, en is er meer aandacht voor een integrale aanpak vanuit het landelijk gebied, waar water en bodem ook een belangrijk uitgangspunt zijn. Dit laatste vraagt ook meer aandacht bij de opzet van de nieuwe regio NHN waar ons ontwikkelperspectief om meer aandacht voor de integrale aanpak van het andelijk gebied heeft gevraagd. Het hoogheemraadschap heeft hierin een grote rol.
HNK2	Het Ontwikkelperspectief schetst een koers richting 2050. Voor water is het nodig om nog verder vooruit te kijken en daarop nu al te anticiperen. Realisatie en investeringen die de komende jaren worden gedaan, moeten over 100 jaar nog houdbaar zijn. Dat vereist ook dat er nu keuzes gemaakt worden in de ruimte.		Daar zijn wij het over eens. De koers die de regio NHN kiest op het gebied van woningbouw, economie, mobiliteit en landschap is robuust, en is no-reget. Tegelijk biedt onze koers ruimte voor adaptatie van nieuw inzicht zoals bijvoorbeeld kan voortkomen uit de Toekomstvisie die door HHNK in ontwikkeling is. Om hier alvast vooruit op te lopen is in het concept OPNHN klimaatverandering steviger ingebracht waarbij met het oog op de Provinciale omgevingsvisie een vooraankondiging is gedaan.
HNK3	Wij werken momenteel aan onze Toekomstvisie 2050+. De richtingen hierin worden komende maand uitgewerkt. Deze zijn belangrijke input voor de nadere uitwerking naar een Ontwikkelperspectief NHN.		Uw Toekomstvisie nemen wij graag mee als wij deze tijdig (voor de zomer) onderdeel kunnen maken van ons ontwikkelperspectief NHN. Als dit later komt kan uw Toekomstvisie betrokken worden bij het opstellen van de uitvoeringsagenda voor NHN.

HNK4	Voor HHNK zijn de uitgangspunten voor Water en bodem, zoals vastgelegd in de kamerbrieven uit 2022 (Water en bodem sturend) en 2024 (Water en bodem richtinggevend), leidend. De opgaven waarvoor HHNK staat, beschouwen we dan ook in dit licht. HHNK ziet in het Overdrachtsdocument onvoldoende terug dat 'Water en bodem' als richtinggevend principe is meegenomen. Weliswaar worden in de ambities (hoofdstuk 2) water en klimaatverandering stevig benoemd, in de navolgende hoofdstukken ontbreekt echter de integrale doorwerking. Water komt in woord veel terug in de tekst, maar wij lezen hier niet de urgentie en hoe dit aan de voorkant wordt geborgd. Het voorstel om voor (onder andere) water later dit jaar nog een nadere uitwerking te maken, geeft ons onvoldoende zekerheid dat een integrale afweging nog wordt gemaakt.		Eens. In het overdachtsdocument was dit nog niet voldoende uitgewerkt. Samen met provincie NH en HHNK hebben wij deze onderdelen voor het concept meer uitgewerkt, met name in Hoofdstuk 3.
HNK5	De insteek van het Overdrachtsdocument leunt sterk op technische oplossingen zoals we dat tot het recente verleden gewend waren aan te pakken. Een klimaatbestendige en waterrobuuste ordening vraagt echter om meer aan te sluiten bij natuurlijke oplossingen en daarbij rekening te houden met de gevolgen van toenemende weersextremen zoals clusterbuien en droogte. In de toekomst zal het volledig voorkomen van deze gevolgen niet meer realistisch zijn. Maatregelen zullen meer moeten worden ingestoken op het beperken van gevolgen. Dit vraagt inpassing van ruimte voor water binnen nieuwe en bestaande ontwikkelingen, in stedelijk en landelijk gebied, en een andere integrale wijze van ontwikkelen waarbij al bij de locatiekeuze rekening wordt gehouden met water en bodem.		Eens, de komende jaren gaan wij hier nog grote stappen in moeten maken. Daarom is het belangrijk dat HHNK actief deelnemer wordt van de regio-organisatie NHN. Dit wordt in H5 aangegeven.

HNK6	Zo wordt bijvoorbeeld voor zoetwatertekort het ondergronds opslaan als (technische) oplossing benoemd. De ondergrond is hiervoor niet overal geschikt, waardoor het slechts op een paar locaties mogelijk is. Enkel deze maatregel biedt voor ons daarom geen totale oplossing. Vasthouden van water voor tijden van droogte vraagt (ook) om bovengrondse oplossingen. Meer ruimte voor het watersysteem, en dus ruimtelijke inpassing.		Ondergrondse opslag wordt in dit concept niet gezien als totaaloplossing, maar wij geven hier veel aandacht aan. Omdat als wij als regio onze mogelijkheden die onze bodem biedt maximaal benutten, dan wordt onze regio (bijvoorbeeld onze landbouw sector) onafhankelijker en zijn wij voor een deel al op onze toekomst voorbereid. Ongetwijfeld zijn er in de toekomst meer maatregelen noodzakelijk, maar wij beginnen alvast op onderdelen die een positieve bijdrage kunnen leveren.
HNK7	In het document wordt ook gesproken over het tegengaan van verzilting. Naar de mening van het hoogheemraadschap kan verzilting op termijn niet overal meer worden bestreden.		Rekening houden met verzilting en de noodzaak om daarop aanpassingen te doen, is nu duidelijker verwoord in het ontwikkelperspectief.
HNK8	Voor waterveiligheid en wateroverlast adviseren we het meerlaagsveiligheidsprincipe toe te passen. Enkel preventieve maatregelen zijn voor de lange termijn niet meer afdoende. Wanneer rekening wordt gehouden met gevolgbeperking binnen de ruimtelijke ordening en inrichting blijft NHN ook op termijn een leefbare regio.		De tweesporenaanpak is in de tekst opgenomen.
HNK9	Voor wat betreft het energieknooppunt in de Wieringermeerpolder verwijzen we naar onze reactie1 naar aanleiding van het Regioadvies VAWOZ en 380kV NNHN. HHNK is voorstander van de aanpak van netcongestie en verduurzaming van het elektriciteitsnetwerk. Toch heeft HHNK dit regioadvies niet ondertekend. Een belangrijke reden hiervoor is dat het bouwen van vitale energie-infrastructuur in onze diepste polder te grote risico's met zich meebrengt. https://www.hhnk.nl/hhnk-zet-vraagtekens-bij-plannen-hoogspanningsstation-in-wieringermeerpolder		Dat HHNK het regioadvies niet steunt is nu aangegeven in het concept OPNHN.
HNK10	In februari wordt het eindproduct van de werkplaats Wieringermeer opgeleverd waarin een handreiking wordt gedaan voor een toekomstbestendige ontwikkeling van de Wieringermeerpolder. Wij raden aan om dit eindproduct als gedragen bouwsteen te gebruiken in het vervolgproces van het Ontwikkelperspectief NHN.		In Hoofdstuk 4 op het onderdeel Wieringenmeer / Agriport A7 is de paragraaf opgesteld op basis van dit eindproduct.

HNK11	De afvalwaterketen wordt niet genoemd in het Overdrachtsdocument. Vanzelfsprekend is dit wel noodzakelijk: nieuwbouw van woningen en nieuwe industrie kunnen niet plaatsvinden zonder degelijke behandeling van afvalwater. In NHN is het daarom van belang dat vroegtijdig in het proces afstemming plaatsvindt over waar en hoe het extra vrijkomende afvalwater gezuiverd kan worden. De capaciteit van de huidige zuiveringsinstallaties is niet overal voldoende voor deze en andere grote ontwikkelingen. Om afvalwater te kunnen blijven zuiveren tot schoon zoetwater, zal voor zowel kwantiteits- als kwaliteitsdoelen meer fysieke ruimte moeten worden vrijgemaakt voor zuiveringsinstallaties. Dit staat onvoldoende verwoord in het Overdrachtsdocument.		Deze belangrijke toevoeging is opgenomen in paragraaf 3.1
HNK12	**Regiobureau NHN** Tenslotte onze reactie op het voorstel voor de governance. HHNK verwacht ook bij de uitwerking van het ontwikkelperspectief als partner aangesloten te blijven; water is een onmisbare schakel in het ruimtelijk domein. We zien de meerwaarde van een integrale benadering (in plaats van sectoraal). We onderschrijven dan ook om een integraal platform binnen het Regiobureau NHN te organiseren.		Dank voor de steun aan onze aanbeveling. Wij werken deze nader uit in het concept OPNHN.

Regio Westfriesland			
Bestuurlijke reacties			
nr.	Adviesverzoek	Status	Motivering
WF1	WF vraagt of het mogelijk is om met scenario’s te werken om keuzes meer inzichtelijk te maken.		Het product Ontwikkelperspectief is geen verkenning. Scenario's zijn voor een verkenning geschikt wanneer er omgegaan moet worden met fundamentele onzekerheden. NHN maakt koersdocument dat richting geeft aan waar gezamelijk naar toe wordt gewerkt. Scenario's helpen hierin niet.
WF2	Vraagt naast het een propositie richting rijk ook aandacht in het Ontwikkelperspectief echter als basis voor ons eigen handelen: vanuit onze eigen kracht kan de regio bijdragen aan rijksopgaven, waarbij belangrijk is dat de basis op orde moet blijven.		Eens, hoofdstukken 1, 2 en 3 zijn te lezen als de basis voor eigen handelen binnen NHN, als basis voor regionale beleidscoordinatie vanuit regionale kracht.
WF3	Een benadering vanuit brede welvaart is alleen meer dan economie. Naast materiële welvaart gaat het ook om zaken zoals gezondheid, onderwijs, milieu en leefomgeving, sociale cohesie, persoonlijke ontplooiing en (on)veiligheid. Dit zou wat prominenter, of in andere volgorde, in beeld kunnen worden gebracht.		Eens, misschien komen deze aspecten in een ruimtelijk perpectief wat wij maken wat minder prominent naar voren. Als deze aspecten heel belangrijk zijn in een basis regio dan helpt een aanvullende sociale agenda of aanpak. In de Kop van NH wordt deze aanvulling gemaakt vanuit het programma NPVR.
WF4	Besteed meer aandacht aan de impact van de energie infrastructuur op de ruimtelijke keuzes, en de beschikbaarheid van energie die nodig is voor woningbouw en ontwikkeling van de economie.		In het overdrachtsdocument is deze paragraaf niet meegenomen. In H3 onder economie wordt in het concept Ontwikkelperspectief hier nu wel nadrukkelijk op ingegaan.
WF5	Natuur en landschap is divers in Noord-Holland Noord. In elk deel van de regio's vraagt dat om andere inspanningen en/of maatwerk om hier een vervolg aan te geven.		Natuur en landschap zijn steviger uitgewerkt in het concept Ontwikkelperspectief. Daarbij wordt voor in H4 voor 4 verschillende gebieden een maatwerk aanpak geagendeerd.

Regio Kop van Noord-Holland			
Bestuurlijke reacties			
nr.	Adviesverzoek	Status	Motivering
K1	In het overdrachtsdocument zijn naast een aantal specifieke onderwerpen vier onderwerpen naar voren die de regio nadrukkelijk niet herkent en waar de regio niet mee kan leven. Daarbij gaat het met name om het genomen voorschot op de keuze voor de locatie van de nieuwe380 kV hoogspanningsverbinding en het bijbehorende hoogspanningsstation, het voorschot op ontwikkelingen buiten de contour van Agriport A7, verduidelijking van de groenzone op de kaart langs IJsselmeerkust Hollands Kroon, en het ontbreken van de A7 corridor met ontwikkelingen als woningbouw en bedrijvigheid. Deze laatste is wel opgenomen in het regionale Woonakkoord, getekend door Rijk, provincie en gemeenten (Woondeal NHN).		Voor de nieuwe 380 kV wordt, totdat de minister de keuze maakt, geen voorschot genomen op de locatie. Deze wordt niet op kaart aangeduid. Er wordt geen voorschot genomen op ontwikkelingen buiten Agriport; wel wordt op de agenda gezet een integrale aanpak rond Agriport Wieringermeer. De A7 corridor komt terug als de Ontwikkelas A7 en de groenstrook gaat slechts om kansen voor ontwikkeling van een vooroever in het IJsselmeer conform de tekst.
K2	De regio wil dan ook z.s.m. inzicht hebben in het proces tot en met vaststelling van het Ontwikkelperspectief NHN.		Proces tot vaststelling is helder.
K3	De regio Kop ontvangt de meeste elementen van de koers positief. De nationale belangen in deze regio worden goed benoemd en voegen kracht toe aan het verhaal door de relevantie van Noord-Holland Noord duidelijker zichtbaar te maken. Dit draagt in grote mate bij aan de insteek van het Ontwikkelperspectief om de regio op de kaart te zetten bij het Rijk.		Dank voor uw steun
K4	Bij de uitwerking van dit hoofdstuk dient nog verder aangescherpt te worden hoe deze nationale belangen samenkomen met de regionale belangen en hoe deze elkaar idealiter zoveel mogelijk versterken of in ieder geval niet in de weg gaan zitten.		Dit wordt in het concept OPNHN uitgewerkt in de nieuwe tekst van H4 en de integrale aanpak van Rijk en regio die wordt voorgesteld.

K5	We signaleren veel kansen, maar diverse punten moeten nog wel een slag dieper worden uitgewerkt om tot een robuuste propositie te komen. Als voorbeeld noemen we bijvoorbeeld de ambitie voor meer ruimte voor bedrijventerreinen.		Voor bedrijventerreinen worden kansen genoemd. Deze kansen moeten regionaal verder worden uitgewerkt via regionale beleidscoordinatie in het platform economie NHN. Daarna is het aan de gemeenteraden om hier een keuze in de maken
K6	Ten opzichte van andere onderwerpen, zoals wonen, mobiliteit en economie, ontbreekt voor energie nog een samenhangend verhaal in het Overdrachtsdocument. Op veel plaatsen wordt nog onvoldoende duidelijk wat er wordt bedoeld met ‘energie’.		Paragraaf energie was weggevallen uit Overdrachtsdocument. Energie wordt in concept OPNHN opgenomen onder economie in H3.
K7	Ook kan het verhaal nog compacter en scherper worden opgeschreven naar onze mening. Twee zaken willen we hier ook concreet bij aanstippen. Ten eerste ontbreekt Texel (deels) op een aantal kaarten. Ten tweede ontbreken in het overdrachtsdocument legenda's bij de kaarten, waardoor deze onvoldoende te duiden zijn en mogelijk tot verschillende interpretaties gaan leiden.		In het overdrachtsdocument is Texel op iedere tekening volledig te zien. Ook in het concept OPNHN is hier opgelet. Het concept OPNHN bevat slechts illustraties en geen kaartbeelden, zoals in een omgevingsvisie. De illustraties zijn bedoeld om de tekst te verduidelijken.
K8	Nagedacht moet worden over de overdracht via bijvoorbeeld een kort filmpje/podcast of iets dergelijks.		Daar is over nagedacht; in september 2026 wordt aan alle bestuurders die geinformeerd willen worden een grote presentatie gegeven
K9	De gebruikte woningbouwcijfers kloppen niet. Wij verzoeken u om het volgende op te nemen: de woondeal gaat uit van de bouw van 42.500 woningen in Noord-Holland-Noord tot 2030. De bouw blijft op dit moment achter bij de ambities uit de woondeal. Gemeenten en provincie zetten volop in op versnelling van de woningbouw. In 2026 wordt een nieuwe woondeal afgesproken tot en met 2036.		Cijfers leiden in deze regio NHN niet tot concensus, daarom komen deze cijfer niet terug in OPNHN. Voor woningbouw is de ambitie beschreven conform ambitie en afspraken, al wijkt de productie daarvan af.

K10	Wat betreft de demografische ontwikkelingen verzoeken wij u om in overleg met de provincie de goede teksten op te nemen: De provincie voorspelt in haar demografisch rapport van eind 2024/vastgesteld maart 2025 dat de bevolking van Noord-Holland-Noord bijna niet meer groeit en delen waarin zelfs een negatieve groei voorspeld wordt. Voor de leefbaarheid is een gezonde economische en demografische groei belangrijk. Dit vraagt om het goede flankerende beleid vanuit alle overheidslagen		Cijfers leiden in deze regio NHN niet tot concensus, daarom komen deze cijfer niet terug in OPNHN. Dit flankerende beleid en samenwerking hierop is de essentie van het programma NPVR.
K11	Vanuit het Nationaal Programma Vitale Regio's worden er voldoende aanknopingspunten gezien om de verbinding te leggen met het Ontwikkelperspectief. We zien echter ook nog een aantal aandachtspunten: o Er staat dat de brede welvaart in Noord-Holland Noord best goed is, maar dit ligt voor de Kop anders. De genoemde indicatoren voor de brede welvaart zijn ook niet in lijn met onze analyse waaruit naar voren komt dat er in de Kop van Noord-Holland aandacht nodig is voor (1) Kansen voor jongeren, (2) de verschaling van voorzieningen, en (3); de (ervaren) gezondheid. In die aandachtspunten liggen onderwijs, kansen op de arbeidsmarkt (ook stages), woningaanbod, bereikbaarheid (ook van voorzieningen, onderwijs en werk) en een gezonde leefomgeving besloten. o Op pagina 13 staat dat het NPVR sociale opgaven identificeert tot een gemeenschappelijke aanpak brengt. Dat klopt niet. Het NPVR gaat over de brede welvaart en is daarmee domein overstijgend.		Eens. Tov het Ontwikkelperpspectief NHN is het programma NPVR breder. Waar OPNHN alleen een integrale aanpak maakt voor ruimtelijke opgaven doet het NPVR dat ook voor sociale opgaven. Daarmee is het NPVR aanvullend aan het ruimtelijke perspectief van het OPNHN.

K12	Het rapport Wennink noemen maakt het verhaal niet sterker. We verzoeken u hier terughoudend mee te zijn of duidelijker te benoemen waarom we dit als uitgangspunt/onderbouwing gebruiken voor dit Ontwikkelperspectief. Uit reacties op dat rapport komt het beeld naar voren van een rapport waarbij de cijfers niet helemaal in orde zijn. Daarnaast hanteert dit rapport een bijzondere visie op de verhouding markt/overheid in die zin dat de overheid wordt aangespoord om investeringen te doen die meer bij het bedrijfsleven thuishoren.		Het Rapport Wennink komt in hoge mate terug in het nieuwe regeerakkoord en daarmee ligt er een basis voor een toekomstige investeringsagenda van het Rijk. Omdat NHN graag wil dat het Rijk investeert in de regio refereren wij graag aan dit rapport als gezamelijke basis voor toekomstige investeringen.
K13	Zoetwater IJsselmeer: landbouw wordt zelf verantwoordelijk om te voorzien in zoet water. Deze beleidswijzigingen kunnen we niet alleen maar afwentelen, maar we moeten naar ons mening ook onderdeel van de oplossing zijn.		In het OPNHN wordt geen beleid gemaakt, maar maken wij een agenda voor samenwerking. Op dit onderdeel is samenwerking tussen overheid, waterschap en sector van groot belang. Dat is dus zeker geen afwentelen.
K14	Verbreden duinen betekent landinwaartse kustverdediging. Uitgangspunt voor de regio is tot nu toe zeewaarts geweest. Advies om deze optie ook serieus mee te nemen in het vervolg.		Wij wachten hierbij op 11 september wanneer de Deltacommissie met haar rapport komt. Verbreden van duiden richting de zee zal echter geen optie zijn omdat daar het zand wegspoelt.

Provincie Noord-Holland			
Bestuurlijke reacties			
nr.	Adviesverzoek	Status	Motivering
P1	In onze Omgevingsvisie zal het natuurlijke water- en bodemsysteem een grotere rol krijgen als ordenend principe. We zullen maatregelen gaan nemen om zoet water vast te houden, om water bij overlast te bergen en om grond- en drinkwater te beschermen. Ruimte voor nieuwe grootschalige ontwikkelingen, zoals woningbouw, zal vooral op droger gelegen gebieden gezocht worden. Voor gebieden waar verzilting en zoutindringing plaatsvindt, kan op termijn geen jaarrond garantie gegeven worden voor voldoende aanbod van zoet water om door te spoelen. Deze watergerelateerde onderwerpen, die zeker ook spelen in Noord-Holland Noord, zien we wel, maar nog onvoldoende in de koersbepaling van dit overdrachtsdocument terugkomen.		Provincie heeft in overleg met het Hoogheemraadschap in het concept extra tekst toegevoegd die verwijst naar de keuzes ten aanzien van water die in de ontwerp Provinciale Omgevingsvisie worden aangekondigd.
P2	We willen inzetten op het behoud van hoogwaardige landbouwgebieden in Noord-Holland, en dat geldt zeker voor Noord-Holland Noord. Dit doen we omdat landbouw een belangrijke bijdrage verzorgt in o.a. de voedselvoorziening en innovatie. Dit betekent dat we goede landbouwgronden met een goede bodemvruchtbaarheid en goede condities voor zoet water willen beschermen. In het overdrachtsdocument wordt het belang van de agrosector in Noord-Holland Noord genoemd, maar wordt nog niet duidelijk gemaakt waar de hoogwaardige gebieden liggen die bescherming nodig hebben.		Het is aan de Provincie om aan te geven waar welke gebieden bescherming nodig hebben. In een ontwikkelperspectief kan je deze keuzes ruimtelijk niet maken.

P3	Voor omgevingskwaliteit is nog weinig aandacht: (beschermd) landschap, erfgoed, cultuur en (culturele/sport/dorps)voorzieningen. Omgevingskwaliteit zou, als onderdeel van brede welvaart, naast een gezonde leefomgeving, explicieter aan bod moeten komen. Een goede omgevingskwaliteit is tenslotte naast veiligheid en gezondheid één van drie centrale doelstellingen in de Omgevingswet. Iedereen die iets verandert in de fysieke leefomgeving is verplicht de omgevingskwaliteit niet alleen te behouden, maar zelfs te verbeteren. We zien daarvoor graag concrete voorstellen voor Noord-Holland Noord in het definitieve Ontwikkelperspectief.		Eens. Paragraaf 3.5 is extra toegevoegd om het belang van goede omgevingskwaliteit te benadrukken.
P4	De Woondeal NHN wordt als basis gebruikt voor de teksten over wonen, maar in de Woondeal wordt een opgave van 42.500 woningen tot en met 2030 aangehouden, terwijl in het overdrachtsdocument steevast 42.500 woningen tot 2040 wordt genoemd. Het overdrachtsdocument permitteert zich daarbij een andere visie op het tempo waarin de woningen gerealiseerd gaan worden, terwijl het, gezien de enorme woningbouwopgave zeer wenselijk is om vast te blijven houden aan realisatie in 2030 en daarop alle inspanningen te zetten. Ook past het oprekken van de realisatie van de 42.500 woningen tot 2040 niet bij de uitkomsten uit onze eigen prognoses. Voor de periode t/m 2036 start binnenkort een actualisatie van de Woondeals. Aanname is dat de uitkomst daaruit gaat zijn dat er wederom meer woningen in Noord-Holland Noord moeten gaan landen dan obv demografie logisch lijkt. Dit omdat de woningbouwopgave in heel NL zo groot is dat de woningen ook in overloopgebieden moeten komen. Daarnaast komt ook uit onze eigen prognose een bescheiden groei voor delen van NHN naar voren.		Teksten zijn hierop aangepast in H3. Cijfermatige prognoses zijn verwijderd. Let op: het Rijk geeft aan dat regio achterloopt in realisatie tempo. Vandaar dat onze tekst uitgaat van ambitie en programmering.
P5	Wij hebben onze twijfels bij de aantallen nieuwe inwoners die genoemd worden. Aangezien het verhaal van de werkgelegenheid hieraan gekoppeld wordt, moet dit wel kloppen. Wij verwachten dat veel van de huishoudens in NHN gevuld worden door huishoudensverdunning.		Partijen zijn verdeeld over cijfers. Omdat het onzinnig is om hier verdeeld over te zijn, zijn zoveel mogelijk cijfers uit het document gehaald.

P6	Wat we nog missen met zo'n groot agrarisch gebied is een visie op de huisvesting van buitenlandse werknemers. Ligt deze verantwoordelijkheid bij de gemeente of bij de werkgevers? Op eigen terreinen in kernen of juist erbuiten? En hoe is deze toekomst met robotisering?		Dat is een goede vraag, maar deze is vraag is niet uniek voor deze regio. Deze vraag speelt in iedere regio en is daarom niet meegenomen in ons regionale perspectief. Wel gaat ons perpectief uit van economische selectiviteit, o.a. door goed aan te sluiten op de regionale arbeidsmarkt. Daarin ligt o.i. het antwoord al in besloten.
P7	Zelfde geldt voor het maritieme cluster, zien wij deze huisvesting landen in Den Helder of maken wij hoogwaardige woonmilieus er omheen of Alkmaar/Hoorn?		In de hele regio en daarbuiten.
P8	Pagina 12. Hier staat: In Noord-Holland Noord wonen bijna 700.000 mensen. Dat zijn er evenveel als in een kleinere Nederlandse provincie. NHN is groter dan bijvoorbeeld Zeeland en Drenthe en even groot als Friesland qua inwonertal, dus benoem dat ook zo. Dat geeft ook voor het Rijk aan dat NHN een substantiële regio is.		Onderdeel gemaakt van de tekst.
P9	Pagina 30. Hier staat: De meeste woningen buiten de corridors worden in deze voorzieningenkernen gebouwd, bijvoorbeeld in belangrijke voorzieningenkernen zoals Opmeer, Bergen, Wognum en Winkel. Voeg daar expliciet aan toe dat dit geen uitputtende opsomming is, maar echt bedoeld is als voorbeelden en dat de lijst met voorzieningenkernen echt langer is/kan worden.		Opgenomen in tekst.
P10	We hebben samen met de regio's in NHN een bereikbaarheidsvisie opgesteld. Daarnaast is er een Regionale Investerings Agenda (RIA), met inhoudelijke onderbouwing, vastgesteld in de regio Kop van Noord-Holland. Dat is een document van de regio, maar het is pro-actief in samenwerking met de provincie opgesteld. Maak gebruik van deze documenten, waar we als provincie en regio's al intensief samen aan gewerkt hebben.		De teksten over mobiliteit zijn afgestemd met bereikbaarheidsadviseurs voor NHN. Bestaande teksten van de regio NHN worden niet herhaalt in het Ontwikkelperpectief NHN.

P11	Er zit een groot verschil tussen de mobiliteitsmaatregelen die we als provincie en regio's in deze documenten noodzakelijk achten en de ambi⍰es die in het overdrachtsdocument zijn genoemd, zoals de N77 en een HOV-knoop bij Wieringerwerf. De N77 wordt in de RIA van de Kop niet expliciet niet genoemd. Het volstaat om in het overdrachtsdocument te benoemen dat oost-west verbindingen steeds belangrijker worden (en die zijn niet alleen met fietsroutes op te lossen), maar laat de N77 vooralsnog achterwege. Pas als blijkt dat een dergelijke verbinding noodzakelijk is om het mobiliteitssysteem veerkrachtiger en weerbaarder te maken (uit de analyse die we samen met Defensie, I&W en de regio's doen), kan hij weer op de agenda komen. Verder is het aanpakken van verkeersarmoede met alleen een HOV-netwerk niet realistisch. Er wordt een aantal andere kansrijke maatregelen in de RIA genoemd. Deze kunnen verwerkt worden in teksten over de regio Kop van Noord-Holland, o.a. de tekst voor Agriport, het Maritiem Cluster Den Helder en Analyse Regionale Weerbaarheid en Veerkracht in NHN.		De N77 wordt alleen opgenomen in het concept Ontwikkelperspectief als deze onderdeel is van de uitkomsten van het onderzoek van provincie, regio, ministeries Defensie en I&W naar de weerbaarheid en veerkracht van het mobiliteitssysteem van NHN.
P12	De belangrijke verbindingen met het zuidelijke deel van de provincie, de A7/A9 en het Noordhollands Kanaal moeten een prominentere plek krijgen.		A7/A9 is onderdeel van de Corridor Amsterdam -Hoorn. Deze is prominent onderdeel gemaakt van concept tekst. In het ontwikkelperspectief is geen pleidooi te vinden voor de uitbreiding versterking Noordhollands kanaal. Deze biedt voorlopig voldoende capaciteit.
P13	We missen een thema uit ons coalitieakkoord dat een serieuze plek in het Ontwikkelperspectief verdient, juist vanwege de focus op Noord-Holland Noord: het stimuleren van vervoer over water. In het coalitieakkoord staat onder andere: We stimuleren het goederenvervoer over water, omdat dit als onderdeel van een bredere vervoersketen bijdraagt aan de vermindering van de uitstoot en verkeersdrukte op de weg. Vervoer over water kan zeker in Noord-Holland Noord bijdragen aan een ontlasting van het wegennet.		Stimuleren van vervoer over water is zeker heel belangrijk. Juist omdat de provincie hier al zoveel focus op heeft is het niet nodig om dit aspect onderdeel te maken van de hoofdlijn van ons koersdocument. Maar de regio is blij met uw inzet.

P14	De binnenwateren worden in dit stuk nu eigenlijk niet genoemd, noch gebruikt als modaliteit indit Ontwikkelperspectief. Dat de provincie watertransport belangrijk vindt, is vorig jaar door GS bevestigd met het Actieplan Kernnet Vaarwegen waarin ook het principe is opgenomen “varen als het kan, rijden als het moet” voor het goederenvervoer. Ook zijn meerdere acties vastgesteld zoals bescherming van natte bedrijventerreinen, het zorgen voor bouwvervoer over water, en het realiseren van voorzieningen voor de binnenvaart. Ook staat in het actieplan “De binnenvaart is een onmisbare schakel binnen het congestieprobleem in Noord-Holland en Nederland.”		Zie antwoord P13.
P15	Veel van de knooppunten die we in de Omgevingsvisie gaan aangeven vanuit energie en circulaire economie komen goed naar voren in het document (zoals Agriport, Boekelermeer, Maritiem Cluster). We missen nog wel de circulaire ambities en kansen als onderlegger voor de knooppunten.		In het concept agenderen wij de ontwikkeling van economische profielen, die de regio samen met de provincie - soms zelfs met het Rijk - gaat opstellen. Bij het opstellen van deze profielen speelt deze discussie.
P16	Op zich wordt in het overdrachtsdocument al gepleit voor meer mengen van wonen en werken in de wijken. Door bedrijven met lage milieubelasting meer te mengen in bestaand stedelijk gebied kun je de bedrijventerreinen ook daadwerkelijk gebruiken voor de bedrijven die niet mengbaar zijn. Oftewel: het juiste bedrijf op de juiste plek. Gezien de beperkte beschikbare ruimte voor bedrijven met hoge milieubelasting moet je die terreinen goed beschermen en ook echt voor die bedrijven benutten.		Eens.

P17	Het gezamenlijk opstellen van een selectief vestigingsklimaat. Een selectiever vestigingsbeleid is nodig om de ruimte die nodig is voor ontwikkelingen te beperken. Dat sluit ook goed aan bij de oproep: “Daarom is het essentieel dat de regio samenwerkt en gezamenlijk keuzes maakt” (p. 18). Dit moet uiteraard wel gebeuren vanuit een gedeeld beeld van het gewenste toekomstperspectief voor NHN. Denk aan gewenste profilering (met speerpuntsectoren water, agro en energie als basis), type doelgroepen/prioritaire bedrijfstakken (bijvoorbeeld gezien de bijdrage aan transities als circulaire economie, energietransitie en strategische autonomie/veiligheid), kavelomvang, milieuhinder, efficiënt/intensief ruimtegebruik, etcetera. Dit is door te vertalen naar gemeentelijke bedrijventerreinprogramma’s en eventueel zelfs naar uitgifteprotocollen voor sturing en selectie van vestigers op locatieniveau. Dit selectief vestigingsklimaat moet uiteraard goed aansluiten op de voorgestelde diversiteit van de werklocaties.		In het concept agenderen wij de ontwikkeling van economische profielen, die de regio samen met de provincie - soms zelfs met het Rijk - gaat opstellen. bij het opstellen van deze profielen speelt deze discussie.
P18	Zet ook fors in op het beter benutten van de bestaande bedrijventerreinen. Hoewel kort genoemd moet niet onderschat worden hoe groot de opgave is om bestaande terreinen toekomstbestendig te houden/maken. De neiging bestaat om te focussen op de nieuw te ontwikkelen gebieden, maar gezien de vele beperkingen die er liggen om nieuwe terreinen te ontwikkelen (zoals netcongestie, beschermingsregimes, concurrerende ruimteclaims) zal op korte termijn vooral ook ingezet moeten worden op het efficiënter gebruik van bestaande terreinen. Basis daarvoor is het vergroten van de organisatiegraad op bedrijventerreinen, waar we als provincie samen met gemeenten nu volop op inzetten. Het belang van die organisatiegraad mag nog wel aangezet worden.		Herontwikkeling is net als de afgelopen decennia uiteraard van groot belang. Van het verhogen van de organisatiegraad maakt het OPNHN een belanrijk punt.
P19	Pagina 56. Hier staat: Agriport is één van de twee plekken in Nederland waar hyperscale datacenters mogen worden gebouwd. Zoals bekend hebben wij in ons coalitie-akkoord opgenomen dat we (met de impact op de (woon)omgeving in het achterhoofd en gezien de toenemende energiecongestie) deze collegeperiode geen ruimte voor hyperscale-datacenters zien.		Het OPNHN kijkt verder dan het huidige collegeakkoord, net als de nieuwe provinciale Omgevingsvisie NH.

P20	Het belang van de Energy & Health Campus voor Noord-Holland en Nederland moet steviger worden neergezet. Als er ergens lokale, regionale en nationale belangen samenkomen is het daar wel. Bedrijven zoals NRG, Pallas, JRC, Curium, TNO, enzovoort nemen een belangrijke en ook unieke internationale positie in qua onderzoek, levering van medische isotopen en andere medische en innovatieve ideeën.		In de nieuwe innovatiekaart in OPNHN komt EHC nadrukkelijk naar voren voor innovatie rond lifesciences en voor energietransitie (nucleair)
P21	Pagina 36. Hier staat: Deze innovatieve clusters hebben allemaal grote behoefte aan (hoog)opgeleid talent. Schrap (hoog), want er is juist ook behoefte aan opgeleid MBO-talent bij deze innovaties.		Gedaan.
P22	NHN kent vrij veel landelijk gebied, waar het decentrale energiesysteem een (nog) belangrijkere rol zal gaan spelen. Het is ook nodig om hierop in te zetten: wat qua energie lokaal gefaciliteerd kan worden, moet vooral daar geregeld worden. Dan hoeft die energie van verderop met (ruimte kostende) transport e-infra gehaald te worden, bij o.a. energieknooppunten vandaan. Dus zou je bij regionale ontwikkeling aan de voorkant, bij de koersvorming (zoals in dit Ontwikkelperspectief, maar ook bij gemeentelijke omgevingsvisies) het decentrale energiesysteem expliciet als randvoorwaarde (en sturende factor) moeten meenemen.		In het OPNHN maken wij geen beleid, maar wij nemen aan dat dit wel is ingebracht in provinciale omgevingsvisie waar wel het Omgevingsbeleid gemaakt wordt.
P23	In de Energievisie 2.0 hebben we structurerende keuzes benoemd. Het is goed om deze, voor zover van toepassing voor NHN, bij de verdere doorontwikkeling te betrekken: o Collectieve laadpleinen (voor logistieke sector belangrijk) o Opslaglocaties (zowel kleinere batterijen, als grootschalige batterijen in de buurt van met name opweklocaties en energieknooppunten) o Energy hubs (b.v. bij glastuinbouw) o Datacenters (Agriport) o Energieknooppunten Den Helder, Hoorn, Boekelermeer		De belangrijkste energieknopen in NHN zijn meegenomen, maar in het OPNHN hoeft niet alles overgeschreven te worden wat al elders, uitgebreider en beter is verwoord.
P24	Het besluit over het regioadvies VAWOZ / 380kV wordt door het Rijk genomen in mei 2026. Het voorstel is om in het kaartje ook de andere variant uit het regioadvies te tekenen; de voorkeursvariant van de Kop van Noord-Holland en regio Alkmaar, waarbij het tracé afbuigt naar de A7. Dat is het standpunt, zoals verwoord in het regioadvies (dus twee varianten).		Dat advies wordt gevolgt tot dat de minister helderheid heeft gegeven over het voorkeurstracé

P25	Het elektriciteitsnet wordt uitgebreid met een 380kV snelweg, maar ook deze heeft begrenzingen. Dat komt nu nog niet duidelijk terug. Gemeenten en provincie hebben aangegeven geen dubbele mastenrij te willen. Dat betekent dat de regio binnen de capaciteit van het toekomstige netwerk (uitgaande van 1 mastenrij) moet blijven, zowel in aanbod als in vraag. We zullen zorgvuldig om moeten gaan met de beschikbaarheid van energie, zowel in tijd als in plaats. En afwegen waar de beschikbare energie op dat moment het beste ingezet kan worden.		Eens, dit vraagt regionale coördinatie om de dubbele mastrij in de toekomst te voorkomen.
P26	De vijf knooppunten uit de Energievisie moeten nog verder afgewogen worden. Het zijn plekken waar ruimte op het (150kV en lager) netwerk gemaakt kan worden en extra ruimte geboden kan worden aan energie-intensievere bedrijvigheid passend bij het energetische aanbod. Het klopt dus niet dat hier “in de toekomst ruimte op het elektriciteitsnet ontstaat voor nieuwe energieintensieve bedrijven”. En ook aan deze uitbreidingen zit een grens (zie hierboven). Ook in onze Omgevingsvisie moet deze afweging nog gemaakt worden. De vraag is waar je dat wel en niet wil. Daar kunnen we op dit moment nog geen hele heldere uitspraken over doen.		Eens, wij wachten gezamelijk op dit inzicht, en is onderwerp voor regionale afstemming in de toekomst.
P27	Op de andere plekken gaan we, na realisatie van de nu voorziene stations, uit van geen verdere uitbreiding, en dus een meer decentrale ontwikkeling.		Daar nemen we kennis van
P28	Pagina 13. Hier staat: Om deze kansen waar te maken, zijn vaak investeringen nodig in ruimtelijke randvoorwaarden, zoals bereikbaarheid, klimaatadaptatie en woningbouw -> voeg daar energieinfrastructuur aan toe		Toegevoegd
P29	De tekst over dit onderdeel is al mooi, maar ten behoeve van een bod aan het rijk kan destrategische ligging van Den Helder en omgeving nog scherper neergezet worden, door de drie nationale doelen/opgaven waar het Maritiem Cluster een bijdrage aan kan leveren concreet te benoemen, met als suggestie om aan te sluiten bij de formulering van het regeerakkoord.		De tekst voor het Maritieme Cluster is in het concept OPNHN uitgebreid en versterkt.

P30	De eerste opgave betreft veiligheid en weerbaarheid. Den Helder is al decennialang de thuisbasis van de Koninklijke Marine en vervult daarmee een sleutelrol in de nationale en internationale veiligheidsarchitectuur. In een geopolitiek veranderende wereld, waarin bescherming van vitale infrastructuur, maritieme veiligheid en bondgenootschappelijke samenwerking steeds belangrijker worden, neemt het strategisch belang van Den Helder verder toe. De aanwezigheid van Defensie, de Kustwacht en andere veiligheidsorganisaties maakt de stad tot een operationeel knooppunt voor toezicht en bescherming van de Noordzee. (o.a. lobby richting het Rijk om de coördinatie/locatie van PBNI te koppelen aan hoofdzetel van de Kustwacht en Frontex in Den Helder).		De tekst voor het Maritieme Cluster is in het concept OPNHN uitgebreid en versterkt.
P31	De tweede opgave is de energietransitie en verduurzaming. Vanuit Den Helder worden offshore windparken onderhouden en geëxploiteerd, en wordt gewerkt aan nieuwe energieketens zoals waterstof (regeerakkoord: groene én blauwe waterstof) en synthetische brandstoffen. Tegelijkertijd blijft de bestaande offshore energie-infrastructuur een cruciale rol spelen in de overgangsfase. Den Helder laat zien dat verduurzaming en continuïteit van het energiesysteem hand in hand moeten gaan, en dat deze transitie vraagt om robuuste logistiek, hoogwaardige kennis en betrouwbare infrastructuur (regeerakkoord: Noordzeegas blijft).		De tekst voor het Maritieme Cluster is in het concept OPNHN uitgebreid en versterkt.
P32	De derde opgave betreft energiezekerheid en strategische autonomie. In een context van geopolitieke onzekerheid is het vermogen om te beschikken over eigen energiebronnen, infrastructuur en onderhoudscapaciteit van groot belang. Den Helder is hierin een sleutelregio: niet alleen als logistieke draaischijf voor energie op zee, maar ook als locatie waar toezicht, beveiliging en onderhoud samenkomen (lobby PBNI). Daarmee draagt de regio bij aan de veerkracht en onafhankelijkheid van Nederland en Europa.		De tekst voor het Maritieme Cluster is in het concept OPNHN uitgebreid en versterkt.
P33	Pagina 53. Voorstel om aan de tekst over het Maritiem Cluster toe te voegen dat Defensie ook toeleveranciers dichtbij nodig heeft; dus bedrijven die ook een plek moeten krijgen.		De tekst voor het Maritieme Cluster is in het concept OPNHN uitgebreid en versterkt.

P34	Bij Agriport matcht de tekst niet met het gezamenlijke regioadvies. Er staat dat Agriport zich sterk gaat ontwikkelen als energieknooppunt, alsof dit een gegeven is. Terwijl we in het regioadvies (en ook in de Energievisie) juist heel duidelijk aangeven dat verdere ontwikkelingen hier niet vanzelfsprekend zijn. Als provincie kijken we hier anders naar. In het regioadvies staat: “Met het datacenterbeleid van zowel Rijk als provincie is richting gegeven aan een andere ontwikkeling van de Wieringermeerpolder. Dat heeft geleid tot enerzijds een grotere noodzaak voor uitbreiding van de energie-infrastructuur en anderzijds tot aanzienlijk meer waardeontwikkeling. […] Zonder verhoging van de norm zien wij risico’s aan het doorzetten van het huidige ruimtelijke beleid.” Dat is te versimpelen tot twee mogelijke richtingen: 1. Als de norm van de dijk niet omhoog gaat (besluit ligt bij het Rijk)/niemand is bereid te betalen voor dijkversterking: we brengen aanbod en vraag bij elkaar, maar bieden geen extra ruimte aan ontwikkelingen buiten het huidige Agriport op deze relatief kwetsbare plek. Dat betekent dat eventuele nieuwe energievragende bedrijvigheid zich in één van de andere knooppunten moet vestigen (hier zit nog wel een onderzoeksvraag wat de verwachte toename van verbruik is van bestaande en reeds voorziene datacenters, de energievraag kan toenemen zonder dat de ruimtevraag toeneemt). 2. Verdere ontwikkeling van het knooppunt, inclusief ruimte voor groei van bijv. datacenters, komt pas in beeld als dit samen gaat met verhoging van de norm / versterking van de dijk. Hier zit een financieringsvraagstuk achter. Wie betaalt? Feit is dat in geval van verhoging van het IJsselmeerpeil de dijk sowieso versterkt moet worden om aan de huidige norm te blijven voldoen		In het OPNHN is de tekst van H4 voor Agriport Wieringermeer aangepast. En wordt voor dit vraagstuk een integrale aanpak van Rijk en regio geageneerd.
P35	De achterliggende vraag is wanneer vinden we voor dit gebied de risicotoename te groot en vraagt dat om een ander besluit m.b.t. de norm/dijk? Of omgekeerd, als we geen dijkversterking willen, wanneer vinden we dat we de grens qua ruimtelijke ontwikkelingen en waardetoevoeging bereiken? Wie moet hierop sturen en bepaalt dit? De Provincie geeft met het regioadvies (en de zienswijze op Nota Ruimte) een duidelijk signaal af: ruimtelijk beleid en de waterveiligheidsnorm in de Wieringermeer moeten op elkaar aansluiten (en dat doen ze nu niet).		In het OPNHN is de tekst van H4 voor Agriport Wieringermeer aangepast. En wordt voor dit vraagstuk een integrale aanpak van Rijk en regio geageneerd.

P36	Terecht wordt aangegeven dat landbouw een zeer belangrijke factor is in Noord-Holland Noord. Dat wordt ook aangetoond in het onderzoek dat we hebben laten doen naar de economische betekenis van de agrosector in Noord-Holland Noord. Een steviger verwijzing naar dit rapport is zeker op zijn plaats.		Hier zijn wij het over eens, maar dat betekent nog geen aanpassing van de tekst
P37	Benadrukt kan worden dat de landbouw in NH Noord zo hoogwaardig is, vanwege het klimaat, de vruchtbare bodem en het ondernemerschap dat tot bloei is gekomen in NHN. Om deze hoogwaardige landbouw te behouden en door te ontwikkelen is er een gezamenlijke inspanning nodig van landbouw en van overheden om de goede voorwaarden voor landbouw te behouden (vruchtbare bodem, beschikbaar zoet water etc).		De hoogwaardigheid van de landbouw in NHN wordt benadrukt in het OPNHN.
P38	De landelijke status als één van de zes door het Rijk aangewezen Greenports (NHN) komt niet echt naar voren, in de tekst.		In het OPNHN wordt niet altijd beschreven wat er is, maar juist wel wat er ruimtelijk gaat veranderen of om aanpak vraagt.
P39	Voeg de notie toe dat de agrarische sector in NHN zeer divers is, met grootschalige bedrijven biologische bedrijven en multifunctionele bedrijven, Synergie Seed Valley en productiebedrijven. Er is veel samenwerking met wisselteelt. Het areaal vollegrondsgroenteteelt is uniek voor Nederland.		De hoogwaardigheid van de landbouw in NHN wordt benadrukt in het OPNHN.
P40	Er wordt in het document genoemd dat er ruimte moet komen voor nieuwe ambities mbt recreatie, groen en blauw. De ruimte is echter beperkt en deze ambities kunnen conflicteren met de landbouw, die eigenaar van de grond is en deze in gebruik heeft. Versnippering van goede landbouwgronden moet worden voorkomen. Zoek ook ruimte in bestaande structuren; agrarisch natuurbeheer is ook een vorm van groen-blauw.		Dit vraagt om zorgvuldige belangenafweging tussen verschillende doelstellingen die beide in het OPNHN genoemd worden.
P41	Bovendien heeft de landbouw zelf ook een ruimtevraag. Uit onderzoek blijkt bijvoorbeeld de wens van uitbreiding van de glastuinbouw, maar ook ruimte voor extensivering (er vindt overigens al veel extensivering in Noord-Holland plaats), vervanging van verlies aan landbouwgrond door bovengenoemde groen-blauwe ambities, woningbouw, energie-infra.		Er wordt geen extra areaal voor landbouw voorgedragen of gerealiseerd in NL noch in NHN.

P42	Op pagina 22 staat: Vanwege de emissie van CO2 die de bodemdaling met zich meebrengt, staat dit zoetwatergebruik hoger op de nationale verdringingsladder dan de landbouw. Deze tekst behoeft nuancering, want de verdringingsreeks mag niet op deze wijze worden toegepast		De tekst is aangepast.
P43	In het document staat dat de biodiversiteit achteruit gaat. Om welke soorten in Noord-Holland Noord gaat het hier concreet?		Dit vraagt niet om extra toelichting in dit document
P44	Er mist een visie op de natuuropgave in Noord-Holland Noord. Dat wordt weliswaar ook in H5 geagendeerd voor verdere uitwerking. In het overdrachtsdocument lijkt de natuur beperkt te blijven tot de huidige gebieden.		Natuur is steviger uitgewekt in H3 en in H4 onderdeel gemaakt van de integrale aanpak voor landelijk gebied en voor 4 specifieke gebieden.
P45	Groenblauwe dooradering wordt wel aangestipt, maar niet aangegeven waar hiervoor kansen liggen in het gebied. Het onderzoek dat door Smartland is gedaan naar de mogelijkheden voor groenblauwe netwerken kan hiervoor gebruikt worden.		Natuur is steviger uitgewekt in H3 en in H4 onderdeel gemaakt van de integrale aanpak voor landelijk gebied en voor 4 specifieke gebieden. Het groen-blauwe netwerk maakt hier onderdeel van.
P46	Landschap: In het rapport wordt weinig aandacht besteed aan landschappelijke waarde. Landschap wordt verbonden aan landbouwgrond, natuur en recreatie. Maar landschap is meer dan een optelsom van landbouw, natuur en recreatie. Het gaat ook om intrinsieke waarden zoals cultuurhistorische en erfgoedwaarden en de waarde van landschap voor een aantrekkelijk vestigingsklimaat, vastgoedwaarde, gezondheidswaarde, benodigde ruimte voor klimaatbestendigheid (piekwaterberging, verkoeling bij hittestress), etc. Daarom zorgvuldig mee omgaan en op investeren.		In het concept OPNHN is aan H3 een extra paragraaf toegevoegd vanuit regionale identiteit, hierin wordt landschap en erfgoed nadrukkelijker uitgewerkt.
P47	Er ontbreekt een goede landschappelijke analyse. En de Kop kent een aantal zeer waardevolle en soms ook beschermde landschappen. Paragraaf 3.4. verdient hierop een aanvulling.		In het concept OPNHN is aan H3 een extra paragraaf toegevoegd vanuit regionale identiteit, hierin wordt landschap en erfgoed nadrukkelijker uitgewerkt.

P48	Erfgoed: Het huidige landschap en daarin aanwezig erfgoed vertelt de ontstaansgeschiedenis van Noord-Holland Noord. In de eerste alinea van '2.5 Regionale cultuur als ontwikkelkracht' (p.24) wordt hier met trots naar verwezen. Behoud van erfgoed dient voor het behoud van die identiteit en de zichtbaarheid van die eeuwenoude regionale cultuur met lokale en gebiedseigen verschillen. Op p. 58 wordt aangegeven dat omgevingskwaliteit en cultureel erfgoed in deze conceptkoers nog onvoldoende wordt belicht. (Op p. 8 na wordt het zelfs helemaal niet belicht). In het Ontwikkelperspectief Noord-Holland Noord moet daarom in ieder geval worden ingaan op de opgaven voor erfgoed en cultuurlandschap. Naast dat er uitspraken worden verwacht over hoe er bij ruimtelijke ontwikkelingen in de toekomst rekening wordt gehouden met erfgoed als drager van identiteiten en kernkwaliteiten, gaat het ook om uitspraken waar/wanneer erfgoed kansen biedt om gebiedsgericht bij te dragen aan de beoogde transities. Bij nieuwe ontwikkelingen is het uitgangspunt dat gebiedseigen karakteristieken in stand worden gehouden en afleesbaar blijven en dat hierop wordt voortgebouwd (erfgoed inclusief ontwikkelen) door nieuwe kwaliteiten toe te voegen.		In het concept OPNHN is aan H3 een extra paragraaf toegevoegd vanuit regionale identiteit, hierin wordt landschap en erfgoed nadrukkelijker uitgewerkt.
P49	Cultuur & voorzieningen (cultuur, sport, dorpswerk en bibliotheken): Er is meer aandacht nodig voor omgevingskwaliteitselementen als dichtbij kunnen bewegen, kunnen ontmoeten, beleven en ontwikkelen: sport, cultuur, bibliotheken en dorpshuizen.		Deze belangrijke functies voor de regio bevinden zich helaas buiten de scope van dit ruimtelijke product op hoofdlijnen. Ruimtelijke toebedeling van deze functies vind plaats op het niveau van concrete gebiedsontwikkeling.,
P50	Er staat een mooie duiding van de recreatie opgaven in het document en het is goed dat toerisme benoemd is als opgave om nog verder uit te werken.		Paragraaf 3.5 is een nieuwe paragraaf om hier extra aandacht aan gegeven.

Regio Alkmaar			
Bestuurlijke reacties			
Hieronder is een samenvatting van de eensluidende reacties van de colleges van de gemeenten Alkmaar, Bergen, Castricum, Dijk en Waard, Heiloo en Uitgeest opgenomen. De aanvullende reacties die per gemeente zijn gemaakt, staan daarna apart vermeld.			
nr.	Adviesverzoek	Status	Motivering
RA1	Het document bevat een herkenbaar verhaal en vormt een belangrijke eerste stap naar een gezamenlijke koers voor de ruimtelijke ontwikkeling in NHN. Het biedt een goede basis voor de verdiepende gesprekken in het komend jaar. De regio staat voor grote ruimtelijke opgaven, die deels vragen om een samenhangende aanpak, en keuzes en oplossingen op het schaalniveau van de regio als geheel. Het Ontwikkelperspectief NHN kan hiervoor de benodigde stevige basis bieden, ook in samenwerking met het Rijk.		Dank voor uw steun.
RA2	Positief wordt gereageerd op de ambitie en gekozen koers voor een noodzakelijke sterke economische groei in de regio. Benadrukt wordt dat hiervoor fors meer fysieke ruimte voor bedrijven moet komen, zowel om te voorzien in de huidige behoefte als in relatie tot de uitgangspunten in het overdrachtsdocument. Dit vraagt om concretisering van de ruimtebehoefte in het vervolg.		In het Convenant werklocaties en de Strategie werklocaties voor de regio Alkmaar zijn regionale afspraken vastgelegd over onder meer het ontwikkelen van nieuwe werklocaties. Conform deze afspraken zal de verdere concretisering van de ruimtebehoefte plaatsvinden in de regio. De gemeenteraad is daarbij uiteindelijk het bevoegde gezag dat een definitieve beslissing neemt over de werklocatieprogrammering in de regio Alkmaar.
RA3	Opgemerkt wordt dat de groei van de beroepsbevolking in relatie tot de woningbouwambities nu in het overdrachtsdocument veel te laag wordt ingeschat. Dit vraagt om een nadere verdieping en aanscherping.		Er is door verschillende partijen uiteenlopend gereageerd op de cijfers over woningbouw en de groei van de beroepsbevolking. Waar u deze cijfers als te laag beschouwt, vindt een ander ze juist aan de hoge kant. Het is niet zinvol om binnen dit gezamelijke document te twisten over cijfers. Daarom zijn zoveel mogelijk cijfers uit dit document gehaald en wordt voor toekomstprognoses verwezen naar de WLO toekomstscenario's.
RA4	Hoewel het document aandacht heeft voor de kracht, diversiteit en unieke kwaliteiten van NHN, mag deze positieve invalshoek nog prominenter worden doorgevoerd. Daarbij is het belangrijk dat alle gemeenten in NHN zich herkennen in het Ontwikkelperspectief NHN. Een beschrijving van de waarden en de eigenheid van de verschillende gebieden, steden en dorpen kan daarbij helpen.		Eens. Om deze invalshoek te versterken, is paragraaf 3.5 toegevoegd, waarmee de regionale identiteit steviger in het document wordt verankerd.
RA5	De noodzaak om een betere woon-werkbalans in de regio te realiseren en daarvoor brede en gerichte werkgelegenheidsgroei te stimuleren, wordt onderschreven. Zo komen wij tot een regio in balans, met een compleet aanbod aan wonen, werken, natuur en recreatie. Het gaat tenslotte om het zijn en blijven van een aantrekkelijke regio waar het niet alleen goed werken en wonen is. Op onderdelen kan dit nog sterker naar voren komen.		Dat is steun voor de koers van NHN. In het document komt dit nadrukkelijk naar voren.

RA6	Zorg dat de bevolkings- en woningbouwcijfers kloppen en herleidbaar zijn naar de afspraken die regionaal gemaakt zijn. Zo wordt er gesproken over 42.500 nieuwe woningen in 2040, terwijl dit op basis van de afspraken 2030 is (Woondeal NHN 2.0).		Dit is aangepast.
RA7	Regio Alkmaar heeft in de huidige situatie al een grote behoefte aan fysieke ruimte voor bedrijvigheid. De urgentie om extra ruimte voor bedrijven, zowel voor de bestaande behoefte als in relatie tot de groeiambitie, wordt gemist. In de verdere uitwerking zullen concrete en reële ruimtereserveringen moeten worden gemaakt, waarbij rekening wordt gehouden met de extra benodigde fysieke ruimte voor energie-infra, de transitie naar een circulaire economie (die overal moet plaatsvinden) en de ambities voor de groei van de economie uit het overdrachtsdocument.		De behoefte aan extra fysieke ruimte voor bedrijven maakt onderdeel uit van de ruimtelijke koers. Onder meer in paragraaf 3.2 'Inzetten op werkgelegenheidsgroei' is dit beschreven en is een kaartbeeld opgenomen waarop de bedrijventerreinen zijn weergegeven waar uitbreiding de komende jaren kansrijk is. In het Ontwikkelperspectief NHN zijn nog geen cocnrete ruimtereserveringen opgenomen. Zoals aangegeven onder RA2 is het aan de regio om dit verder uit te werken, conform de regionale afspraken voor werklocaties.
RA8	Niet alleen regionale bedrijventerreinen verdienen aandacht; lokale bedrijventerreinen en het overige MKB zijn net zo belangrijk. Het MKB vormt immers de backbone van onze regionale economie.		Eens.
RA9	NHN kent een grote diversiteit aan dorpen en kernen, waardoor het op peil houden van leefbaarheid, vitaliteit en voorzieningen complex is en in beginsel om een lokale aanpak vraagt, vooral als het gaat om de keuze waar (kleinschalig) gebouwd wordt. In alle typen kernen kan sprake zijn van een behoefte aan extra woningen.		Deze tekst staat ook al in Overdrachtsdocument.
RA11	Een goede bereikbaarheid is een belangrijke randvoorwaarde voor behoud van de aantrekkelijkheid van de regio en de economische ontwikkeling. Hoewel met de Bereikbaarheidsvisie NHN en de afspraken in het BO-MIRT belangrijke stappen zijn gezet, zijn nadere uitwerking en samenwerking met het Rijk nodig voor het versterken van het wegennet en een compleet hoogwaardig OV-systeem.		Eens, dit gaat via platform mobiliteit NHN
RA12	Bij het beter benutten van de bestaande OV-verbindingen gaat het niet alleen om een hogere frequentie naar de MRA, maar ook om een beter treinproduct met kortere reistijden.		Eens, maar dat is een detail uitwerking
RA13	Fijnmazige aanvullingen op het mobiliteitssysteem zijn ook in Regio Alkmaar noodzakelijk, omdat daar ook te maken hebben met een afname van regulier openbaar vervoer in het landelijk gebied, maar ook met een bereikbaarheidsprobleem van de kust.		Mobihubs worden in kaart regio Alkmaar toegevoegd.
RA14	Verzocht wordt om in het Ontwikkelperspectief geen tracé voor de nieuwe 380 kV-hoogspanningsverbinding op kaarten op te nemen zolang hierover nog geen besluit is genomen.		Als er in de tekst over gesproken wordt, is een illustratie wenselijk om te verduidelijken. De illustatie wordt aangepast op basis van de richting die de minister gaat geven.

RA15	Duurzame energie en de ontwikkeling daarvan krijgt te weinig aandacht. Daarbij wordt de koppeling tussen netcongestie en stagnatie van de woningbouwontwikkeling en economische groei, en de ruimtebehoefte voor ons energiesysteem van de toekomst (zowel boven- als ondergronds, en zowel hoofdinfrastructuur als regionale- en lokale infrastructuur en alternatieve oplossingen) onvoldoende belicht.		Aan het Ontwikkelperspectief NHN is een paragraaf over energieinfrastructuur toegevoegd.
RA16	Een sterke arbeidsmarkt vraagt om gerichte inzet op het onderwijsaanbod, een integrale benadering van alle opleidingsniveaus en een sterke samenwerking tussen overheden, onderwijs en ondernemers. Om een belangrijke impuls te geven aan de economie is meer nodig dan partijen op dit moment doen. Het Ontwikkelperspectief NHN zou hier richting aan moeten geven, waarbij de betrokkenheid van de onderwijsinstellingen bij de totstandkoming uiteraard van groot belang is.		Deze belangrijke randvoorwaarde (aansluiting van onderwijs op de arbeidsmarkt) wordt nadrukkelijk genoemd en geïllustreerd in het Ontwikkelperspectief NHN.
RA17	De kust en binnenduinstrook blijft als een sterk merk voor (verblijfs)toerisme met een stevige economische pijler onbenoemd. Door de toenemende piekdrukte is een evenwichtige spreiding in tijd en ruimte van bezoekers belangrijk, zodat de toeristische sector zich duurzaam kan ontwikkelen en de leefbaarheid en de natuurlijke- en cultuurhistorische waarden van Regio Alkmaar gewaarborgd blijven. Naast verbindingen tussen recreatiegebieden is het noodzakelijk om de kwaliteit van het verblijfs-, dag-, en waterrecreatie aanbod te verhogen met de bijbehorende aantrekkelijke voorzieningen. Daarnaast moet de toegankelijkheid en verbinding met de verstedelijkte gebieden worden verbeterd.		In de integrale aanpak voor de Verstedelijkingsas regio Alkmaar (hoofdstuk 4) wordt dit nadrukkelijk geagendeerd.
RA18	Bij de toename van de behoefte aan recreatief landschap zijn een aantal grote recreatiegebieden in Regio Alkmaar niet meegenomen, te weten Geestmerambacht, Park van Luna en het Alkmaarder- en Uitgeestermeer. Deze kunnen een belangrijke rol vervullen bij de spreiding van recreatiedruk.		In de integrale aanpak voor de Verstedelijkingsas regio Alkmaar (hoofdstuk 4) wordt dit nadrukkelijk geagendeerd.
RA19	Voor klimaat, natuur en biodiversiteit moeten vergaande keuzes worden gemaakt. Dit blijft onderbelicht in het overdrachtsdocument en vraagt in 2026 om een verdiepingsslag, met name voor maatregelen die vragen om een ruimtereservering. Duurzaamheid als drager van verschillende ontwikkelingen dient meer een plaats te krijgen, vanuit de noodzaak daartoe maar ook vanwege randvoorwaardelijkheden daaruit.		Dit zijn keuzes die in eerste instantie gemaakt moeten worden op nationaal niveau. De nieuwe coalitie is hiervoor aan zet.

Gemeente Alkmaar			
Bestuurlijke reacties			
nr.	Adviesverzoek	Status	Motivering
A1	Boekelermeer wordt terecht genoemd als belangrijke innovatief cluster voor energie en circulaire economie. De potentie en urgentie voor uitbreiding en verdere ontwikkeling van de Boekelermeer worden onderschreven. Echter worden nadrukkelijk geen mogelijkheden en (ook na uitbreiding) geen ruimte gezien om op deze locatie invulling te geven aan een eventuele bovenregionale vraag naar grootschalige grondstoffenhubs en industriële verwerkings- en vervaardigingslocaties.		De tekst in het Ontwikkelperspectief NHN hierover is aangepast in overleg met de gemeenten en de provincie. Er wordt wel gesproken over kansen voor het intensiveren van circulaire functies aan de kanaalzijde van het gebied, maar niet over bovenregionale behoeften.
A2	Toevoeging bij RA7: Uit de concept behoefteraming van de provincie blijkt dat voor de periode 2025 t/m 2045 in het lage scenario een kwantitatief tekort aan bedrijventerreinen is van ongeveer 219 hectare, en in het hoge scenario ongeveer 354 hectare. Ook als alle plannen voor uitbreiding tot 2045 worden gerealiseerd blijft er een tekort over van 121 tot 256 hectare in de periode tot en met 2045. Hierbij is nog geen rekening gehouden met de extra benodigde fysieke ruimte voor energie-infra, de transitie naar een circulaire economie en de ambities voor de groei van de economie uit het overdrachtsdocument. In de verdere uitwerking zullen concrete en reële ruimtereserveringen moeten worden gemaakt.		Dit zijn de bekende cijfers uit de behoefteraming. Het is aan de regio om in samenwerking met de provincie hier een concrete strategie in te gaan voeren.
A3	Bedrijventerrein Boekelermeer heeft een cruciale regionale en bovenregionale positie op het gebied van innovatie, hogere milieu categorie bedrijven, groeiende bedrijvigheid met volop werkgelegenheid, en als energieknooppunt. Alleen in gemeente Alkmaar is al sprake van een behoefte aan 70 hectare bruto extra bedrijventerrein tot 2040. Uitbreiding van de Boekelermeer (en op andere locaties) is noodzakelijk en urgent, niet alleen om te voldoen aan de groeiende vraag naar bedrijfsruimte, voor versterking van de regionale economie, en een evenwichtige woon-werkbalans, maar ook om concrete woningbouwplannen mogelijk te maken door verplaatsing van niet mengbare/hinderlijke bedrijven.		De tekst wordt aangevuld met de notie dat uitbreiding van de Boekelermeer ook nodig is om concrete woningbouwplannen mogelijk te maken.

A4	In het overdrachtsdocument is onduidelijk wat bedoeld wordt met Boekelermeer als dé plek waar een bijdrage kan worden geleverd aan het nationale belang van een toekomstbestendige, circulaire economie. De hele economie moet zich ontwikkelen tot een toekomstbestendige, circulaire economie, en dit raakt dus nagenoeg alle bedrijven in de regio. In basis zou deze omslag op de eigen bedrijfslocatie, binnen de huidige ketens en bestaande infrastructuur moeten plaatsvinden.		De tekst is herschreven waarbij de Boekelermeer niet meer geagendeerd wordt vanuit nationale opgaven.	
A5	Volgens het convenant Werklocaties Regio Alkmaar wordt extra ruimte voor circulaire vraag alleen geprogrammeerd als daar concrete aanleiding voor is, en die aanleiding wordt niet gezien. Bovendien is er geen ruimte beschikbaar om een bovenregionale circulaire opgave te faciliteren.		Er wordt niet gesproken over een bovenregionale circulaire opgave.	
A6	Dienstverlening door mkb speelt een steeds grotere rol in het versterken van de lokale leefbaarheid, sociale cohesie en het bieden van oplossingen voor maatschappelijke opgaven.		Eens. Deze sociale dimensie is belangrijk maar is niet een hoofdlijn van de ruimtelijke koers die hier wordt voorgedragen.	

Gemeente Bergen			
Bestuurlijke reacties			
nr.	Adviesverzoek	Status	Motivering
B1	Gelet op de schaarse ruimte voor bedrijven worden mogelijkheden om op Boekelermeer (ook na eventuele uitbreiding) een specifieke invulling te geven aan een grootschaligere (boven)regionale opgave voor circulaire economie niet gezien.		De tekst in het Ontwikkelperspectief NHN hierover is aangepast in overleg met de gemeenten en de provincie. Er wordt wel gesproken over kansen voor het intensiveren van circulaire functies aan de kanaalzijde van het gebied, maar niet over bovenregionale behoeften.
B2	Naast regionale bedrijventerreinen moet er ook aandacht zijn voor lokale bedrijventerreinen en voor het overige MKB dat een backbone vormt voor onze regionale economie. Als voorbeeld geldt de kust en binnenduin strook als een sterk merk voor (verblijfs)toerisme met een stevige economische pijler wat onbenoemd blijft. Hier dienen uitspraken te komen om de groeiende behoefte op te vangen.		Eens. Het Ontwikkelperspectief NHN besteedt aandacht aan het belang van lokale bedrijventerreinen en het mkb. Over de wijze waarop de groeiende behoefte aan (verblijfs)toerisme kan worden opgevangen, doet het Ontwikkelperspectief NHN echter geen concrete uitspraken.
B3	Toevoeging bij RA2: De uitgaande pendel naar het zuiden van de provincie is fors en belast het verkeers- en mobiliteitssysteem, waardoor economische groei in de regio zelf moet worden bevorderd om deze druk te verlichten.		Dit is de essentie van de koers van NHN.

B4	Een gerichte focus voor een omslag naar een toekomstbestendige, circulaire economie wordt gemist. Een brede ontwikkeling daartoe moet worden ingezet die bijna alle bedrijven in NHN raakt. Binnen de bedrijven zullen processen moeten worden aangepast aan circulariteit, duurzaamheid en energie-efficiency. Veelal gebeurt deze verandering op de bestaande bedrijfslocatie, binnen de huidige ketens en met de bestaande infrastructuur. Op dit moment is nog niet concreet in beeld gebracht welke functies niet binnen de bestaande structuren kunnen worden opgevangen. In het overdrachtsdocument wordt deze opgave gekoppeld aan de Boekelermeer.		De tekst in het Ontwikkelperspectief NHN over de Boekelermeer is aangepast in overleg met de gemeenten en de provincie.
B5	Het MKB is een zeer belangrijke werkgever in de regio. Besteed aandacht voor het MKB en de lokale bedrijventerreinen. Binnenstedelijk moet de bestaande oppervlakte voor het klein MKB worden geborgd voor het faciliteren van de leefbaarheid.		Eén van de economische kansen ligt in nieuwe gebiedsontwikkeling. Door in nieuwe stedelijke gebieden ruimte te bieden aan economische functies, wordt de regionale economie vergroot en versterkt. Deze tekst is opgenomen in hoofdstuk 3 'Regionale agenda'.
B6	Toevoeging bij RA9: Bij ontwikkelingen ontstaat een stapeling van problemen als energie beschikbaarheid, stikstof, water. Het is belangrijk om te bezien of deze belemmeringen integraal opgelost kunnen worden. Er bestaan ook zorgen over een goede bereikbaarheid van kernen. Investeringen in een fijnmazige infrastructuur zijn zaken die in het Ontwikkelperspectief NHN een plek moeten krijgen.		Eens, maar tekstvoorstel wordt niet 1 op 1 overgenomen.

B7	Voor het binden van jongeren aan dit gebied zijn opleiding, werk en huizen nodig. Uitsluiting van bepaalde bouwlocaties past hierbij niet omdat ook andere doelstellingen zoals een tegenwicht voor vergrijzing en het creëren en behouden van een sociaal netwerk essentieel is voor de toekomst en vitaliteit van het gebied. Locatie ontwikkeling kan plaats vinden als de waarden van een gebied worden meegewogen. Lokaal wordt daarvoor een afwegingskader ontwikkeld.		Zie beantwoordig elders..
B8	Leefbaarheid in de kernen gaat over meer dan voorzieningen, het gaat vooral over sociale structuren en netwerken waarop de leden van een gemeenschap terug kunnen vallen. Om de sociale structuren overeind te houden is enige bevolkingsgroei nodig, mede vanwege een gezonde leeftijdsopbouw.		Onduidelijk is wat hier de vraag is
B9	Toevoeging bij RA15: De ruimtebehoefte van ons energiesysteem van de toekomst wordt nauwelijks benoemd (of als bijzaak bij bedrijventerreinen). Hierbij gaat het zowel om ruimte voor reguliere energie-infrastructuur als voor alternatieve oplossingen.		In hoofdstuk 3 van het Ontwikkelperspectief NHN wordt nader ingegaan op het energiesysteem en de ruimte die hiervoor nodig is.
B10	Toevoeging bij RA19: De onderwerpen klimaat, natuur en biodiversiteit zelf zijn sterk agenderend op de inhoud. In het Ontwikkelperspectief NHN moet belicht worden dat er vaak een ruimtelijk component aan vast zit, die ergens moet landen, in concurrentie met andere ruimtelijke claims.		Deze onderwerpen worden sterk geagendeerd in het Ontwikkelperspectief, omdat ze een ruimtelijke component hebben.

Gemeente Castricum			
Bestuurlijke reactie			
nr.	Adviesverzoek	Status	Motivering
C1	Gelet op de schaarse ruimte voor bedrijven worden mogelijkheden om op Boekelermeer (ook na eventuele uitbreiding) een specifieke invulling te geven aan een grootschaligere (boven)regionale opgave voor circulaire economie niet gezien.		De tekst in het Ontwikkelperspectief NHN over de Boekelermeer is aangepast in overleg met de gemeenten en de provincie.
C2	Naast regionale bedrijventerreinen moet er ook aandacht zijn voor lokale bedrijventerreinen en voor het overige MKB dat een backbone vormt voor onze regionale economie. Als voorbeeld geldt de kust en binnenduin strook als een sterk merk voor (verblijfs)toerisme met een stevige economische pijler wat onbenoemd blijft. Hier dienen uitspraken te komen om de groeiende behoefte op te vangen.		Eens, voor het belang van regionale bedrijventerreinen. Voor verblijfstoerisme zitten in OPNHN geen stevige uitspraken.
C3	De omslag naar een toekomstbestendige, circulaire economie is een brede ontwikkeling die bijna alle bedrijven in NHN raakt. Veelal gebeurt deze verandering op de bestaande bedrijfslocatie, binnen de huidige ketens en met de bestaande infrastructuur. Op dit moment is nog niet concreet in beeld gebracht welke functies niet binnen de bestaande structuren kunnen worden opgevangen. In het overdrachtsdocument wordt deze opgave gekoppeld aan de Boekelermeer, terwijl dit eigenlijk een bredere transitie betreft.		De tekst in het Ontwikkelperspectief NHN over de Boekelermeer is aangepast in overleg met de gemeenten en de provincie.
C4	Voor het binden van jongeren aan dit gebied zijn opleiding, werk en huizen nodig. Uitsluiting van bepaalde bouwlocaties past hierbij niet omdat ook andere doelstellingen zoals een tegenwicht voor vergrijzing en het creëren en behouden van een sociaal netwerk essentieel is voor de toekomst en vitaliteit van het gebied.		Er worden geen bouwlocaties uitgesloten. Niet in overdrachtsdocument, niet in het OPNHN.
C5	Toevoeging bij RA14: Meegegeven wordt dat in het kader van 380 kV netuitbreiding NHN door alle partijen de (westelijke) donkerblauwe route wordt afgewezen. Er geldt daarnaast vanuit VAWOZ een afwijzing van een aanlanding vanaf zee op de kust van Castricum aan Zee mede vanwege de kwetsbaarheid en bescherming van het waterwingebied in deze duinen.		Dit tracë is geen onderdeel van het regioadvies. Deze afweging is al gemaakt. Tekst hoeft niet te worden opgenomen.

C6	Toevoeging bij RA15: De ruimtebehoefte van ons energiesysteem van de toekomst wordt nauwelijks benoemd (of als bijzaak bij bedrijventerreinen). Hierbij gaat het zowel om ruimte voor reguliere energie-infrastructuur als voor alternatieve oplossingen.		Paragraaf over energieinfrastructuur is toegevoegd aan H3 onder economie.	

Gemeente Dijk en Waard			
Bestuurlijke reacties			
nr.	Adviesverzoek	Status	Motivering
C1	De waarde die gehecht wordt aan het versterken van de samenwerking in de regio én met het Rijk wordt benadrukt. Daarbij wordt het belang benadrukt van de bijdrage die NHN kan leveren aan het verbeteren van de weerbaarheid en de strategische autonomie van Nederland en Europa op het gebied van voedselproductie, maritieme veiligheid, gezondheid en digitalisering.		Steun voor de koers van NHN.
C2	De omslag naar een toekomstbestendige, circulaire economie is een brede ontwikkeling die bijna alle bedrijven in NHN raakt. Veelal gebeurt deze verandering op de bestaande bedrijfslocatie, binnen de huidige ketens en met de bestaande infrastructuur. Op dit moment is nog niet concreet in beeld gebracht welke functies niet binnen de bestaande structuren kunnen worden opgevangen. In het overdrachtsdocument wordt deze opgave gekoppeld aan de Boekelermeer, terwijl dit eigenlijk een bredere transitie betreft.		De tekst in het Ontwikkelperspectief NHN over de Boekelermeer is aangepast in overleg met de gemeenten en de provincie.

Gemeente Heiloo			
Bestuurlijke reacties			
nr.	Adviesverzoek	Status	Motivering
H1	Gelet op de schaarse ruimte voor bedrijven worden mogelijkheden om op Boekelermeer (ook na eventuele uitbreiding) een specifieke invulling te geven aan een grootschaligere (boven)regionale opgave voor circulaire economie niet gezien.		De tekst in het Ontwikkelperspectief NHN over de Boekelermeer is aangepast in overleg met de gemeenten en de provincie.
H2	Naast regionale bedrijventerreinen moet er ook aandacht zijn voor lokale bedrijventerreinen en voor het overige MKB dat een backbone vormt voor onze regionale economie. Als voorbeeld geldt de kust en binnenduin strook als een sterk merk voor (verblijfs)toerisme met een stevige economische pijler wat onbenoemd blijft. Hier dienen uitspraken te komen om de groeiende behoefte op te vangen.		Eens, voor het belang van regionale bedrijventerreinen. Voor verblijfstoerisme zitten in OPNHN geen stevige uitspraken.
H3	De omslag naar een toekomstbestendige, circulaire economie is een brede ontwikkeling die bijna alle bedrijven in NHN raakt. Veelal gebeurt deze verandering op de bestaande bedrijfslocatie, binnen de huidige ketens en met de bestaande infrastructuur. Op dit moment is nog niet concreet in beeld gebracht welke functies niet binnen de bestaande structuren kunnen worden opgevangen. In het overdrachtsdocument wordt deze opgave gekoppeld aan de Boekelermeer, terwijl dit eigenlijk een bredere transitie betreft.		De tekst in het Ontwikkelperspectief NHN over de Boekelermeer is aangepast in overleg met de gemeenten en de provincie.
H4	Voor het binden van jongeren aan dit gebied zijn opleiding, werk en huizen nodig. Uitsluiting van bepaalde bouwlocaties past hierbij niet omdat ook andere doelstellingen zoals een tegenwicht voor vergrijzing en het creëren en behouden van een sociaal netwerk essentieel is voor de toekomst en vitaliteit van het gebied.		Er worden geen bouwlocaties uitgesloten. Niet in overdrachtsdocument, niet in OPNHN.

Gemeente Uitgeest			
nr.	Adviesverzoek	Status	Motivering
U1	Gelet op de schaarse ruimte voor bedrijven worden mogelijkheden om op Boekelermeer (ook na eventuele uitbreiding) een specifieke invulling te geven aan een grootschaligere (boven)regionale opgave voor circulaire economie niet gezien.		De tekst in het Ontwikkelperspectief NHN over de Boekelermeer is aangepast in overleg met de gemeenten en de provincie.
U2	Naast regionale bedrijventerreinen moet er ook aandacht zijn voor lokale bedrijventerreinen en voor het overige MKB dat een backbone vormt voor onze regionale economie. Als voorbeeld geldt de kust en binnenduin strook als een sterk merk voor (verblijfs)toerisme met een stevige economische pijler wat onbenoemd blijft. Hier dienen uitspraken te komen om de groeiende behoefte op te vangen.		Eens, voor het belang van regionale bedrijventerreinen. Voor verblijfstoerisme zitten in OPNHN geen stevige uitspraken.
U3	De omslag naar een toekomstbestendige, circulaire economie is een brede ontwikkeling die bijna alle bedrijven in NHN raakt. Veelal gebeurt deze verandering op de bestaande bedrijfslocatie, binnen de huidige ketens en met de bestaande infrastructuur. Op dit moment is nog niet concreet in beeld gebracht welke functies niet binnen de bestaande structuren kunnen worden opgevangen. In het overdrachtsdocument wordt deze opgave gekoppeld aan de Boekelermeer, terwijl dit eigenlijk een bredere transitie betreft.		De tekst in het Ontwikkelperspectief NHN over de Boekelermeer is aangepast in overleg met de gemeenten en de provincie.
U4	Voor het binden van jongeren aan dit gebied zijn opleiding, werk en huizen nodig. Uitsluiting van bepaalde bouwlocaties past hierbij niet omdat ook andere doelstellingen zoals een tegenwicht voor vergrijzing en het creëren en behouden van een sociaal netwerk essentieel is voor de toekomst en vitaliteit van het gebied.		Er worden geen bouwlocaties uitgesloten. Niet in overdrachtsdocument, niet in OPNHN.

Erfgoedvereniging Heemschut			
nr.	Adviesverzoek	Status	Motivering
HE1	Een goede beschrijving van de bestaande omgevingskwaliteit en het aanwezige erfgoed mag niet ontbreken. Het bevorderen van omgevingskwaliteit zou volgens ons een veel centralere rol in het document moeten krijgen		Voor omgevingskwaliteit is een extra paragraaf in H3 toegevoegd.
HE2	Overheden moeten al langer bij beleidsvorming en ruimtelijke ontwikkelingen rekening houden met erfgoed. Daarvoor is een actuele erfgoedinventarisatie een cruciaal onderdeel. Erfgoed - waaronder archeologie, gebouwde (beschermde en niet beschermde) monumenten en cultuurlandschappen - moet expliciet worden meegewogen bij ruimtelijke ontwikkelingen		Eens, dat gebeurt ook bij ruimtelijke inpassingen.

HE3	Het ontbreekt in het document aan een afwegingskader. Wij adviseren om minimaal het afwegingskader van de Nota Ruimte te hanteren. Dat afwegingskader is gebaseerd op drie kernprincipes: meervoudig ruimtegebruik, gebiedskenmerken centraal en het voorkomen van afwenteling op andere regio's of generaties		In het OPNHN wordt geen beleid gemaakt, dus ook geen afwijkingskader.
HE4	In het kader van de evaluatie van de Erfgoedwet is het Programma Erfgoed & Overheid opgezet. Binnen dit programma kunnen gemeenten en provincies ondersteuning aanvragen voor producten of projecten die bijdragen aan een stevige basis voor erfgoedbeleid. Dit lijkt ons een uitgelezen kans voor de regio Noord-Holland Noord om erfgoed beter te verankeren in beleid en uitvoering. En het is een mooie kans om onderzoek te doen naar vormen van erfgoedsamenwerking die de kwetsbaarheid van gemeenten op dit terrein kunnen verminderen. De eerstvolgende deadline is op 1 mei 2026.		Dit punt kan meegenomen worden in de uitvoeringsagenda NHN

HE5	Wij blijven als Commissie Noord Holland van Heemschut graag geïnformeerd over de stappen die ondernomen gaan worden naar het definitieve Ontwikkelperspectief NHN. Ook zijn wij bereid om met u mee te denken over het vormgeven van de gewenste en noodzakelijke erfgoed verdieping.		Wij houden u op de hoogte.

PWN			
nr.	Adviesverzoek	Status	Motivering
PWN1	Water en bodem sturend zien we vrijwel niet terug in het document, behalve wanneer het gekoppeld wordt aan goede voorbeelden, zoals zoetwaterboeren van Texel. Noord-Holland Noord kan zich tijdig voorbereiden op zoetwatertekorten met “ingenieurskunst”, “sterk ontwikkeld ondernemerschap” en “innovatiekennis”. Door de oogharen kijkend ligt het zwaartepunt van dit ontwikkelperspectief op de netwerklaag en de occupatielaag van de lagenbenadering binnen ruimtelijke ordening. De ondergrondlaag – water, bodem en natuur – komt er bekaaid vanaf.		Provincie en HHNK hebben de teksten hiervoor in het OPNHN aangescherpt.
PWN2	Bij bedrijven wordt water alleen als vestigingsfactor genoemd, wanneer een bedrijf behoefte zou hebben aan een kade. Over watergebruik bij bedrijven in relatie tot zoetwaterbeschikbaarheid wordt niets gezegd.		Alles is schaars: ruimte, stikstof, water, energie etc…dat vraagt allemaal om integrale afweging.
PWN3	Waar het gaat om watervasthouden/bergen missen we de link naar water-bewust gedrag. Waterkwaliteit wordt behandeld in relatie tot de leefomgeving en tot agrariërs, maar op een heel vrijblijvende en niet dwingende wijze.		Eens
PWN4	We missen de mogelijkheden voor de combinatie van natuur, drinkwater, waterberging, landbouw en recreatie in de binnenduinrand.		Dat is onderdeel van verdere uitwerking o.a. in de PLG uitwerking binnenduinrand.

PWN5	Het document koppelt drinkwater grofweg aan 1. ‘klimaatverandering’ (meer zoetwater vasthouden oa voor drinkwaterproductie) en 2. ‘woningbouw’ (drinkwater kan een beperkende factor worden). Dat is een wat beperkte blik op drinkwater. In andere documenten (omgevingsvisie NH, Ontwikkelperspectief MRA) is meer aandacht voor de ruimte die drinkwater vraagt, boven- en ondergronds. In Noord-Holland Noord gaat het dan over de ruimte en bescherming van grote ondergrondse (transport)leidingen. En het gaat over mogelijke verplaatsing van infiltratiegebieden en een pompstation naar de binnenduinrand tussen Castricum en Bergen. Ook bewust (drink)watergebruik missen we in dit document.		Dat is ook de taak van een omgevingsvisie om compleet te zijn.
PWN6	Pag 8/9 Hoge regionale ambities voor wonen en werken vragen ook om hoge ambitie op andere opgaven. In 2026 gaan wij in gesprek met partijen op zoek naar hogere ambities o.a. op het gebied van recreatieve en groenblauwe netwerken, natuurontwikkeling en het watersysteem. Hier worden we als drinkwaterbedrijf, maar natuurlijk ook als TBO, graag bij betrokken		Deze hogere ambities voor recreatieve en groen blauwe netwerken zijn steviger neergezet in het OPNHN en onderdeel gemaakt in H4 van een integrale aanpak.
PWN7	Pag 13: “Periodes met droogte en tekorten aan zoetwater gaan vaker voorkomen. Met onze ingenieurskunst en het sterk ontwikkelde ondernemerschap kunnen wij onze regio tijdig voorbereiden, en ontwikkelt deze regio als tuin van innovatiekennis en technieken waar ook in andere gebieden behoefte aan is.” Waar is Water en Bodem Sturend gebleven?		Wij bedoelen hetzelfde! Maar water en boden sturend is niet de slogan die de regio NHN verrenigt.

PWN8	Pag 37 3.3.: De paragraaf gaat vooral over verbindingen/infrastructuur van mobiliteit. Ik mis in het document (niet specifiek in deze paragraaf) 'de andere infrastructuren'. Denk aan data, energie, drinkwater. Veelal ondergronds en onzichtbaar, maar wel ruimtevragers.		Niet alle ondergrondse netwerken zijn genoemd. Die zijn wel belangrijk maar niet alles hoeft genoemd te worden in het OPNHN.
PWN9	Pag 4: In Noord-Holland Noord vormen landbouw en natuurbeheer echter geen tegenstelling. Veel boeren in de regio lopen voorop met vernieuwende werkwijzen. Ze produceren voedsel met steeds schonere technieken en dragen bij aan een betere waterkwaliteit. Zo slaan zoetwaterboeren water ondergronds op voor droge periodes, werken agrarische ondernemers actief aan natuurbeheer, en wieden duurzame lelietelers onkruid met laserwieders in plaats van bestrijdingsmiddelen. Dit leest als een mooi toekomstbeeld, maar is vandaag de dag verre van realistisch. Er zijn een aantal goede voorbeelden van zoetwateropslag door boeren of van duurzame telers, maar dit doet geen recht aan de problematiek van verzilting en het gebruik van bestrijdingsmiddelen in de landbouw. Het doet ook geen recht aan omwonenden die aandacht vragen voor hun gezondheid in relatie tot het gebruik van bestrijdingsmiddelen.		Dit is een politieke discussie die wij niet gaan beslechten in een koersdocument voor een regio.

PWN10	Op pag 44 staat: 'Voor natuurherstel richten we ons vooral op de binnenduinrand, met prioriteit voor de Weidse Polders bij Bergen.' Op pag 45 staat: 'Door het stedelijke groen te verbinden met regionale routes, ontsluiten we het landschap ook voor bezoekers van buiten. Zo maken wij ruimte voor vrijetijdseconomie, bevorderen we de leefbaarheid in het landelijk gebied en verlichten we de toeristische druk op gebieden waar de natuur overbelast dreigt te raken. Deze overbelasting van natuurgebieden ligt met name in de duinen en de binnenduinrand' PWN: De overbelasting door recreatie is vooral in de duinen, niet in de binnenduinranden.		Om de overbelasting in de duinen op te lossen, zijn meer verbindingen nodig naar andere recreatiegebieden.
PWN11	Pag 46: Voor de lange termijn is het belangrijk dat Noord Holland Noord zich voorbereidt op de gevolgen van klimaatverandering, zoals de zeespiegelstijging, extreme buien en vaker terugkerende, langere droge periodes. PWN: Dit gaat misschien voor zeespiegelstijging nog over de lange termijn, maar verder gaat het over nu. De gevolgen van klimaatverandering zijn nu al voelbaar en daar moet nu ook op worden geacteerd.		Eens, maar wat is het voorstel vanuit PWN hiervoor?

PWN12	Pag 58: Natuur, water, recreatieve netwerken: wij hopen van verschillende partijen meer inzicht te krijgen over hun ambities op het gebied van recreatieve netwerken, natuurontwikkeling en het watersysteem. Deze inzichten willen we graag meenemen in de conceptkoers, omdat hoge regionale ambities voor wonen en werken ook vragen om extra inzet op opgaven als deze die wezenlijk zijn voor de kwaliteit van de leefomgeving' PWN: Vanuit HHNK, PWN en natuurorganisaties wel in diverse sessies ingebracht de afgelopen jaren, maar duidelijk ondergesneeuwd door grote ambities m.b.t. wonen, mobiliteit en economie. In het analysedocument (nov 23) en het opgavendocument (jan 25) hadden de opgaven in het water- en natuursysteem wel een goede plek.		Deze documenten zijn onderdeel van de koers van de regio, en worden benut bij de verdere uitwerking van deze koers.

Roelofsgroep			
nr.	Adviesverzoek	Status	Motivering
R1	Ik mis een visie op het gebruik van grijs water bij nieuwe ontwikkelingen zowel woning bouw als bedrijven t.b.v. Toiletdoorspoelen - actieviteiten als wasmachines etc - locale zuivering zodat het geschikt is als douche water. We gebruiken per inwoner ca. 128 liter per dag, door gebruik grijs water kan dit naar 75 liter drinkwater. Is er nagedacht over regelgeving in nieuwe projectontwikkelingen. Als u wellicht weet is de volgende uitdaging na netcongestie - watercongestie (bij vitens speelt dit al)		toepassing van grijswater kan zeker een bijdrage leveren om minder drinkwater te gebruiken. Deze kansen liggen met name in gebiedsontwikking, waar deze kansen moeten worden meegenomen.
R2	Hoe is de visie op het herstellen van biodiversiteit en natuur. Door optimalisatie landbouwopbrengst is het mogelijk om ook landbouwgronden vrij te spelen voor het herstel van deze natuurwaarden. Ik lees niets over een visie in kader terugdringen stikstof en de rol van de agrarische sector.		Op dit punt verschilen partijen van inzicht.

R3	U spreekt over nationaalbelang Voedselzekerheid. Dat is zeker van groot belang, echter is ook uit onderzoek gebleken dat wij in NL voor ca. 70% produceren voor andere landen. Deze 70% heeft een enorme impact op het ruimtegebruik. Is er ook een doorrekening gemaakt van de opbrengsten en de kosten die hiermee gemoeid zijn (incl. Benodigde arbeidsmigratie en huisvesting en schade door pesticide gebruik)?		Ja en tegelijkertijd importeren wij ook veel voedsel in de wintermaanden dat Nederland niet veel produceert.
R4	De zoetwaterboederijen is een fantastische ontwikkeling. Hoeveel % van de boeren hebben dit omarmd? En hoeveel van het te gebruiken water in de zomer wordt nu opgeslagen? En zijn er subsidies voor de boeren om dit te bevorderen?		Het staat in de pioniersfase. De komende jaren hopen wij dat veel agrarische ondernemers de mogelijkheden benutten als de bodem daarvoor geschikt is.
R5	Er is een groot te kort aan primaire zoetzand. Is er nagedacht over mogelijke zandwinlocaties (bijvoorbeeld nabij agripoort), deze kunnen heel goed gebruik worden als energiehub en waterbuffer. Energie hub door toepassen zonnepanelen en op locatie groene waterstof te produceren.		Over zandwinning is nog niet nagedacht.